

„A felsőoktatás és a kistérségek partnerségi programja” – a Miskolci Egyetem és a Szikszói kistérség között

G.Fekete Éva

Az együttműködés menete és mérföldkövei

A projekt indításának indokai és célkitűzései

A Magyar Turisztikai Egyesület, ill. annak fiatal vezetője Németh Nándor regionális kutató és szakértő 2009. nyarán elindult kezdeményezése Észak-Magyarországon négyféle érdekléssel találkozott.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség LHH Programirodája a kistérségekben – ha akadozva is, de – a megvalósítás szakaszába lépő LHH Program sikerében, így a sikerfeltételek megerősítésében érdekeltek. A sikerhez szükséges relevancia, megvalósíthatóság és fenntarthatóság az LHH kistérségekben több ok miatt is gyenge lábakon áll. Az elmaradottság ördögi köre miatt hiányzik a valós szükségleteket és erőforrásokat feltáró információs bázis, szűkek (2-3 főre korlátozódnak) a fejlesztési kapacitások, hiányoznak, vagy túlságosan zártak a hálózatok és elmarad a fejlesztés eredményeinek követése, a további folyamatokba történő visszacsatolása. Egyszóval komoly szakmai kompetenciahiány tapasztalható.

Az LHH-s kistérséget magát is terhelik a fent nevezett hiányok, ugyanakkor már nagyratörő kidolgozott stratégiákkal rendelkeznek, aminek megvalósításához további forrásbevonásra van szükségük. Ez azonban az eddiginél intenzívebb nyitást feltételez a külvilág felé, nagyobb kreativitást, friss ötleteket és a nem csupán a kormányzati támogatásokra fókuszált lehetőségek felismerését, megragadását – a térség jó értelemben vett (az erőforrások feletti helyi kontroll megőrzése mellett történő) „eladására” való képességet feltételezi. Ennek első lépése az erőforrások pontos ismerete és ezeknek a tágabb környezet folyamatiba való behelyezése – ami ismét csak a kistérség határain túllátó szakmai kapacitások szükségességére hívja fel a figyelmet. Emellett – az eddigi szerény siker miatt csüggedt, helyenként elfásult helyi fejlesztők lelki megerősítésében, motiválásában is szerepe lehet egy „külső szemnek”. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a külső segítség igénylésében valamiféle csodavárási attitűd is érzékelhető.

A Miskolci Egyetemen évek óta folyik területfejlesztési irányú képzés. A posztgraduális szak mellett néhány éve a nappali mesterképzésben is indult ilyen szak, valamint a Gazdaságtudományi karon a nemzetközi gazdálkodás és a marketing, a Műszaki Karon a geográfus, a Bölcsészkaron a szociológus és a kulturális antropológus szakokon is megjelennek a kistérségekben hasznosítható tudás és képesség elemek. A képzés gyakorlatiasodása, a megkövetelt kötelező szakmai gyakorlatok az egyetemi képzésben is felértékeltek a terepmunkát. A hallgatók gyakorlati tapasztalatszerzési lehetőségeinek bővítése az egyetem alapvető, társadalmi kapcsolatainak kiszélesedését kiváltó érdeke. Ugyanakkor a kutatások és a diplomamunkák készítése során is felértékelődik a hasznosíthatóság, a gyakorlatba való beépíthetőség követelménye. A hallgatók részéről is tapasztalható a valós társadalmi- gazdasági folyamatokban való részvétel, a „hasznosnak lenni” élmény megélésének igénye.

Az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány (ÉMORKA) érdekeltsége a régióról rendelkezésre álló információk folyamatos bővítésében, különböző kutatásokhoz leginkább megfelelő terepek kiválasztásában, a regionális tervezési módszerek tesztelésében, a fejlesztések hatásainak mérésében, a felmérések régiós humán hátterének építésében, szakmai hálózatok szervezésében ragadható meg.

Mindezek alapján az érintett felek megegyeztek abban, hogy kísérleti jelleggel másfél évre vállalják az alábbi munkamegosztás szerinti együttműködést:

- az egyetem alap tevékenységeinek, a hallgatók és az oktatók figyelmének a kistérség felé irányításával és ezzel a kistérségre vonatkozó tudásbázis növelésével és a kistérség

- és az egyetem közötti tartós kapcsolat megalapozásával járul hozzá az együttműködéshez;
- az ÉMORKA
 - a feladatra felkészített interdiszciplináris hallgatói kutatócsoport segítségével feltárja a kistérség értékeit, fejlesztési teljesítményeit és az értékek hasznosítási lehetőségeit, majd az eredményeket kiadvány és kiállítás keretében bemutatja a kistérségben és a régióban;
 - szervezi az egyetemisták közvetlen bevonását a kistérség fejlesztésébe, a fejlesztések elemzésébe és ezáltal hozzájárul a helyi fejlesztési kapacitások javításához, a helyi közösségek fejlesztéséhez, potenciális térségi munkahelyek létrehozásához és fiatalok letelepedésének ösztönzéséhez;
 - a kistérség szakembereit és helyi döntéshozóit bekapcsolása a régió területfejlesztési szakmai hálózataiba, diskurzusaiba.
 - A szikszói kistérségi biztosítja a munkálatokhoz szükséges információk elérhetőségét, fogadja a hallgatói munkacsoport tagjait, tájékoztatja a projekt vezetőit a kistérségben zajló folyamatokról, az LHH program alakulásáról.
 - Az NFÜ a Magyar Turisztikai Egyesület bevonásával országos szinten koordinálja a programot, valamint szerény pénzügyi hozzájárulást biztosít a felmerülő költségekhez.

A projekt megvalósításának menete és eddigi eredményei

A szerződéskötetést és követően megkerestük a kistérségi polgármestereit és a kistérségi társulás munkaszervezetét a feladatok pontosítása érdekében. Az egyeztetések eredményeként – a hallgatók kompetenciáit és érdeklődési körét is figyelembe véve - a hallgató munkacsoporton belül az alábbi munkamegosztás alakult ki:

<i>Téma</i>	<i>Hallgató neve</i>	<i>Település</i>
Közösségfejlesztés	Kovács Kitti (an) Kele Csilla (an)	Homrogd, Léh Homrogd, Léh
Alternatív energiák felhasználása	Szép Tekla (kg)	Homrogd, Kázmárk
Fiatalok letelepedése	Dénes Angéla (g) Potvorszki Gábor (kg)	Kupa, Felsővadász Gagyvendégi-Gagybátor, Rásonysápberencs
Romák integrációja	Kormos Eszter (an)	Selyeb, Alsóvadász
Biogazdálkodás, helyi termékek	Pataki József (an)	Kázmárk, Léh
Foglalkoztatás	Lipták Katalin (kg) Hegyi Kéri Ágnes (kg)	Alsóvadász, Szikszó, Rásonysápberencs, Selyeb
Turizmus	Piskóti Zsuzsa (g) Tribik Szilvia (g)	Kupa, Szikszó, Felsővadász, Gagyvendégi-Gagybátor

Megjegyzés: an – kulturális antropológus, kg – közgazdász, g - geográfus

A kiválasztott témákhoz kapcsolódva elindult a térségi erőforrások és fejlesztési teljesítmények feltérképezése. Nyárra elkészültek a felmérések első írásos anyagai. Ezek eredményeit és a még elvégzendő feladatokat is megbeszéltük az augusztusi LHH Nyári Egyetemen (Isd. Az első

keretes cikkben). Az őszi folyamán az egyes témakörök kifejtése még tovább finomodott, egységes szerkezetbe rendeződött és a november 25-i konferenciára (ld. a második keretes cikkben) az eredményeket egy-egy poszteren foglaltuk össze. A poszterek, csakúgy, mint a továbbiakban közölt írásos összefoglalók a téma felvezetésén, a kistérségi helyzet és eddigi fejlesztési törekvések bemutatásán túl felvázolják a megoldási lehetőséget, az adaptálható innovációkat és a kistérségi szereplők által akár meg is tekinthető, tapasztalatcsere céljából felkereshető hazai jó példákat.

A kistérség fejlesztési teljesítményeinek, példamutató személyiségei életútjának dokumentálása és kiadványba szerkesztése még folyamatban van.

LHH Nyári Egyetem Irotán

2010. augusztus 24-27. között Dr. G. Fekete Éva szakmai vezetésével Irotán rendeztük meg a leghátrányosabb helyzetű térségek társadalmi és gazdasági helyzetével, fejlesztési sajátosságaival foglalkozó LHH Nyári Egyetemet. A nyári egyetem „A felsőoktatás és a kistérségek partnerségi programja – Miskolci Egyetem és a Szikszói kistérség” közötti együttműködés keretében került megrendezésre. A nyitó konfuciusi gondolat a nyári egyetem szlogenje is lehetne, amelyet Dr. Nyitrai Ákos előadásában hallhattunk Irotán és az LHH kistérségben élőkre teljes mértékben igaz is.

A projekt előzménye hogy, 2009. őszén elindult a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben az LHH fejlesztési programhoz kapcsolódva Magyarország 4 felsőoktatási intézményével együttműködve, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség kísérleti programja. A Magyar Idegenforgalmi és Területfejlesztési Egyesület által koordinált program megvalósításába Dr. G. Fekete Éva szakmai vezetésével bekapcsolódott a Miskolci Egyetem Világ-és Regionális Gazdaságtan Intézete és az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány (ÉMORKA) is. A program célja a leghátrányosabb helyzetű térségek és a felsőoktatási - kutatási intézmények közötti munkakapcsolat kialakítása. A nyári egyetem ennek egy kötetlenebb, ugyanakkor szakmailag nagyon tartalmas formája.

A nyári egyetemen mintegy 15 állandó hallgató vett részt, valamint a szakmai előadásokra közel ugyanennyi vendég érkezett. Ellátogattak a programra az NFÜ projektmenedzserei is, Takács Patrícia és Herczeg Béla. A hallgatók több tudományterületet képviseltek, voltak a résztvevők között geográfus hallgatók az ELTE-ről és a Miskolci Egyetemről, szociológus és közgazdász hallgatók a Miskolci Egyetemről.

Délelőttönként a Szikszói kistérség néhány települését jártát be a hallgatók, ahol az értékek feltárására törekedtek és a lakosokkal kötetlen beszélgetéseket folytattak, melynek eredményeit a záró estén közösen megbeszéltük és kitűztük célként egy fotókiállítás elkészítését.

A nyári egyetemen délutánonként szakmai előadásokat hallhattunk. Az első délután posztmodern vidékek, aprófalvak témakörben a program vezetője, Dr. G. Fekete Éva tartott előadást. Másnap helyi társadalom, közösségfejlesztés témakörben Dr. Böhm Antal professzor úr az MTA Politikatudományok Intézet munkatársa, Molnár Aranka a Községfejlesztők Egyesületétől és Dr. Nyitrai Ákos a Falufejlesztési Társaságtól beszélt a közösségfejlesztés, a szövetkezeti munka jelentőségéről. Böhm professzor úr a hallgatói motivációkról is beszélt a falukutatás kapcsán, valamint a helyi politikai és a helyi társadalmak jelentőségéről. Dr. Nyitrai Ákos előadásában hallhattuk a nyitó konfuciusi gondolatot, valamint a kaláka, a közösségben végzett munka sajátosságait, történetét. Szó volt még a centrum és periféria viszonyáról, a perifériális érzés megszüntetéséről, valamint a fenntartható tájról is, amelynek egy sajátos megoldása a bódvalenkei egyedi festésű roma házak. Molnár Aranka ismertette a közösségfejlesztés elméleti vonásait, miszerint a közösségfejlesztő szakember csak átmenetileg tartózkodik a településen és ugyanolyan fontos, ha nem fontosabb a településen élők akarata és cselekedete. Az adott település problémáit az ott élők ismerik a legjobban, ők tudják mi a jó

nekik, de ehhez megkapják a külső szakmai segítséget. Biztatni kell az ott élőket, hogy cselekedjenek, a problémákra nem egyedi, hanem közösségi megoldásokat kell találni. Késő este foglalkoztatás és romák témakörben G. Szendrák Dóra a RECIK Alapítvány szociálpolitikusa, Csabai Gyula Boldva község polgármestere és Káló Károly a Bhim Rao Egyesület vezetője beszéltek a térségben a foglalkoztatási helyzetről és speciálisan a romák helyzetéről. G. Szendrák Dóra ismertette, hogy az általános foglalkoztatás politikai elvekhez kell igazítani a hátrányos helyzetű célcsoportoknak szóló programokat. Beszült még a felzárkóztatás fontosságáról, a humán erőforrásba való investálásról. Megtudtuk, hogy manapság a munkanélküliség és a munkaerőhiány egyszerre van jelen. Csabai Gyula polgármester saját tapasztalatairól beszélt a közfoglalkoztatás terén. Boldva településén közel 30%-os a munkanélküliségi ráta, hasonlóan a térség többi településéhez. A településen nagy számban foglalkoztatnak közmunkásokat, akikkel hatékonyan tudnak együttműködni. Utolsó délután a helyi termékek és a turizmus témakörében Dr. Gyulai Iván ökológus tartott érdekes előadást az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítványtól. Előadásában beszélt a társadalmi jóllétről, a fenntarthatatlan gazdasági-társadalmi állapotról, a fenntarthatóság eléréséhez vezető útról. Nagyon sok érdekes és aktuális adatot is hozott, pl.: a 3 leggazdagabb ember vagyona megegyezik a legszegényebb 48 ország évi össztermékével. A fenntarthatósághoz kapcsolódó alternatív indikátorokról is kaptunk egy rövid áttekintést (HDI, HPI, Satisfaction of Life Index). Beszült még az értékekről, miszerint az értéktorzulás egyéb torzulást is okoz az egyén és a társadalom számára is. Az előadásának további részében a közgazdászok számára még érdekesebb kérdéssről beszélt, a pénzről, a negatív kamat működéséről és a gazdaságra gyakorolt hatásáról. Az este folyamán az „Értékek a Szikszói kistérségben” című közös beszélgetésen részt vett Dr. Juhász Imre homrogyi polgármester, aki meghallgatta a hallgatók tapasztalatait és eredményeit a délelőtti terepmunkákról és segített a szikszói kistérség sajátosságainak az értelmezésében. A szikszói kistérségben rejlő értékeket, helyi termékeket kutattuk fel, amelyhez településeket párosítottunk, így a bor és szőlőtermesztés Szikszóhoz, az idősök gondozása szintén Szikszóhoz, a fazekasság, az asztalos munka és a méztermesztés Homrogyhoz, a gyümölcsstermesztés Felsővadászhoz és Lakhoz, a turizmus Szanticskához, Kupához kapcsolódott. Ezek a települések és a bennük fellelhető értékek adják majd a tervezett fotókiállítás anyagát.

A nyári egyetem sikeres volt a hallgatói visszajelzések alapján is. A program következő fázisa a fotókiállítás lesz, amit az érintett településeken és a Miskolci Egyetemen tervezzük bemutatni.

Lipták Katalin

Az egyetemi alaptevékenységekbe is sikerült az LHH-problémakört és a szikszói kistérségben zajló folyamatokat, térségi sajátosságokat beépíteni. A három félév során összesen 8 kurzusban jelentek meg (hacsak egy-egy óra erejéig) az említett témakörök és adtak lehetőséget az LHH problémakör megértésére, a kistérség problémái iránti érzékenység kialakulására.

A „Területi politikák” tárgy keretében 12+11 db évfolyamdolgozat született. Az első félévben a területi hátrányok szikszói kistérségben való megjelenésének bemutatása, vagy a szikszói kistérség mentális térképének elkészítése, míg a másik félévben a szikszói kistérség térszerkezetének bemutatása, vagy a magyar területpolitika szikszói kistérségre gyakorolt hatásainak elemzése volt a feladat. Minden szemeszterben született a meglévő forrásokból mechanikusan összerakott, újat nem mondó munkákon túlmutató, önálló gondolatokat, következtetéseket is tartalmazó írások. A dolgozatok elkészítése lehetőséget adott a hallgatók számára a szikszói kistérség felfedezésére és társadalmi érzékenységük növelésére.

Befejeződött két és folyamatban van további két szakdolgozat készítése. A befejezett szakdolgozatok szerzői és témái a következők:

- Boholy-Nagy Zsuzsanna: *Alternatív jövedelemszerzési lehetőségek a Szikszói kistérségben*
- Margitics György: *„Nem mondunk le senkiről” az LHH program kritikai elemzése különös tekintettel a Bodrogközi és az Abauj- Hegyaljai kistérségekre.*

A kistérségi fejlesztés szereplőit három szakmai rendezvényre hívtuk. Ezeken lehetőségük volt a kutató szférával, a regionálisintézmények szakemberivel eszmét cserélni, első kézből információkhoz jutni.

Összességében az eddigi időszakban a problémák beazonosítása, megértése, az értékek és lehetőségek feltárása és a szakmai hálózatok építése terén sikerült előbbre lépni.

A folytatás lehetőségei és feltételei

A még lezáratlan feladat (fejlesztési teljesítményeket bemutató kiadvány összeállítása) mellett az erőforrásokra és hasznosítási lehetőségeikre rámutató felméréseinket témakörönkénti műhelymunkák szervezésével kívánjuk kiegészíteni. Ezek, valamint a hallgatói elméleti felkészülés és kutatómunka folytatása adhatnak lehetőséget az ősz folyamán megújult önkormányzatokkal és a szélesedő körben bevont civilekkel való személyesebb, a kistérségi fejlesztő kapacitásokat ténylegesen bővítő együttműködésre. Az együttműködés elmélyítését és a térségi szereplők motivációinak megerősítését, szemléletének formálódását, valamint a csapatszellem erősítését segítheti elő a tervezett „filmterápia” és a „látóutak” megszervezése. Az előbbi a helyiekkel a térségről, annak értékeiről, problémáiról és kitérési lehetőségeiről készített képes interjúkat jelenti. (A tapasztalatok szerint a kamera jelenléte növeli a motiváltságot és a témakörök mélyebb átgondolására serkent.) A „látóutak” a hasonló problémahalmazból valamilyen kiutat találók felkeresését, a tapasztalatok cseréjét célzó, a megszokott környezetből kiszakító és egymás jobb megismerésére is lehetőséget adó tanulmányút. Mindkét akció megvalósítása további források bevonását igényli.

Az erőforrások felmérésének eddigi eredményei felvetik a térségi bővítés lehetőségét és szükségességét. A bevont települések köre részint a kistérségen belülről, részint a Cserehát déli részének az edelényi kistérséghez tartozó településeivel bővíthető. Az utóbbi mellett szólnak a statisztikai – adminisztratív határokat átlépő gazdaságfejlesztés és a megszokott struktúrákból való kilépéstől várható pezsdülés szempontjai. A kistérségi társulás határain belül maradást pedig a közszolgáltatások ezen struktúráján belüli szerveződése, az igazgatási szemlélet indokolhatja. Az alternatívák térképes ábrázolásával újabb érv szólhat az adminisztratív térségátlépés mellett: a kirajzolódó „felszálló sas” alakzat a saját elmaradottságába beletörődött, az leépülést sorsszerűnek elfogadó helyi szereplők számára motivációs erőt hordoz magában.

Az egyetem alaptevékenységeihez való kapcsolódást erősíthetik a térség számára gyakorlat értékkel bíró szakdolgozati kiírások, valamint a kistérség intézményeinek vagy vállalkozásainak gyakorlati helyként való belépése. A hallgatói kutatócsoportban résztvevők terepismerete növelheti a gyakorlat során végzett munka hatékonyságát. Am ezzel együtt is számolni kell azzal, hogy a gyakorlathoz nem tekinthetők teljes értékű munkaerőnek és különösen az elmaradott térségben szükség van speciális képességekre és tapasztalatokra. Az ezzel rendelkező szakemberek azonban a térség számára megfizethetetlenek. A vállalati szférában Magyarországon is egyre erősödő társadalmi felelősségvállalás (CSR) jegyében viszont ezek a szakemberek elérhetőek lehetnek. Melléjük viszont asszisztensként jól jöhetnek a terepismerettel már rendelkező egyetemi gyakorlathoz.

A terepismeret növelésében, a térségről és az LHH-s problémakörrel kialakult tudásanyag szinten tartásában és a következő hallgatói generációk számára történő átörökítésében az LHH Nyári Egyetem folytatása játszhat meghatározó szerepet. A már megvalósult rendezvényhez hasonlóan a Nyári Egyetem az ország neves szakemberei, a térség meghatározó szereplői

véleményének megismerését ötvözi a terepmunkával. Szerencsés a rendezvény több felsőoktatási intézményre való kiterjesztése.

Ahhoz, hogy az említett továbbléési lehetőségek valósággá váljanak, három nagy akadályt kell leküzdeni:

- (1) A közömbösség a hallgatók, a térségi partnerek és a megcélzott vállalati szféra oldaláról is tapasztalható. Részint a csak szűk keresztmetszetben, de azért meglévő érdeklődők megtalálása, részint az érdeklődés felkeltése lehet a megoldást. Ez utóbbiban az országos összefogás és a központi segítség is jó szolgálatot tehet.
- (2) Az együttműködéshez szükséges kompetenciák hiánya, a kommunikáció akadozása, a sztereotípiák miatti szakadékok és a stratégiai gondolkodás hiánya szintén egyaránt jellemzi a hallgatók csoportját és a térségi szereplőket is. A mindkét csoport számára szervezett képzésekkel, a problémával való szembesülés elősegítésével és az együttműködés folyamatának az egyetemi oktatókat, külső szakembereket bevonó mentorálásával lehetünk úrrá a problémán.
- (3) A pénzügyi források hiánya a most említett megoldások és az alapfeladatok megvalósítása számára is akadályt jelent. Csupán önkéntes munkával a felvázolt feladatok nem megvalósíthatók. A projekt feladatainak szervezése egy fizetett projektasszisztens munkáját igényli. A szemléletformáló kampányok, a hallgatókat motiváló versenyek, gyakornoki ösztöndíjak, a nyári egyetem, a látóutak, az országos hálózat működtetése mind pénzügyi forrásokat is igényelnek.

Remélem, az eddigi erőfeszítések nem mennek kárba és sikerül a folytatás feltételeit biztosítani és ezzel az eddigi együttműködésben résztvevő minden fél érdekeinek és céljainak megfelelő közös cselekvést a továbbiakban még intenzívebben és hatékonyabban megvalósítani.

TÉR-ÉRTÉK-FEJLESZTÉS KONFERENCIA

Miskolc, 2010. november 25.

A Miskolci Akadémiai Bizottság Regionális Tudományos Munkabizottsága, az Észak-magyarországi Regionális Kutatásokért Alapítvány és a Kistérségi Fejlesztő Szervezetek Országos Szövetsége 2010. november 25-én a Tudomány Ünnepe alkalmából szervezett Tér – Érték - Fejlesztés: Értékváltás a területi politikában címmel. A konferencia három blokkra tagolódott: a délelőtti folyamán a téma elméleti kérdéseire kapcsolódó előadásokat hallgathattak a résztvevők, tizenegy órától az Abaúji helyi termékek bemutatóját és a Szikszói kistérség és a Miskolci Egyetem kutatási projektjének a poszter kiállítását tekinthették meg, majd a záró blokkban a terület- és vidékfejlesztés intézményrendszeréhez kapcsolódó gyakorlati kérdések kerültek terítékre.

Dr. Németh Tamás agrokémikus, akadémikus, az MTA főtitkára nyitotta meg a délelőtti előadások sorát. A tér és érték kapcsolatát napjaink talán legaktuálisabb katasztrófája, a kolontári - devecseri vörösiszap ömlés példáján vázolta fel. A katasztrófa és annak hatásai sok szempontból elemezhetők, Főtitkár Úr a mezőgazdasággal kapcsolatos méréseket és következtetéseket emelte ki. A bemutatott ábrák szemléletesen mutatták a katasztrófa térbeni kiterjedését. A talaj szennyezettségének mérése és a megtisztulási folyamat modellezése alapján a tér abban a körzetben teljes mértékben és hosszú távra átértékelődött. A megváltozott erőforrásokhoz igazodó mezőgazdasági szerkezetváltásra van szükség. A fejlesztéseket ennek kell alárendelni.

Dr. Ilyés Zoltán geográfus, a Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Intézet egyetemi docense „Értékek a térben” címmel a kultúrtáj paradigmájáról és a kultúrtáj kataszter készítéséről tartott előadást. A tér – érték – fejlesztés gondolkör a lakóknak a kultúrtáj formálódásában fontos szerepet játszó szellemi, társadalmi és gazdasági rendszerei, úgy mint pl. az esztétikai elképzelések, a nyelvek, a nemzetek, a vallások, a jogrend, az igazgatás, az

infrastruktúra, a gazdaság, a tulajdonviszonyok hatásainak elemzésében tükröződött vissza. A hallgatók pontos betekintést nyerhettek a kultúrtájkaszter készítésének szempontjaiba és menetébe. Az értékek térbeni megjelenését is feltáró kultúrtájkaszter készítése olyan, elsősorban a vidékfejlesztés hatókörébe tartozó témához kapcsolódó fejlesztések indításának alapfeltétele, mit pl. (1) az örökségvédelem: örökség, örökségesítés, kitalált hagyományok; (2) a kultúragazdaság: az emlékezés, emlékezet, emlékezetpolitika, helyi tudás; (3) az identitás erősítése, identitáspolitika; (4) a turizmus (kulturális, falusi-, öko-, örökség- folklór-, nemzeti); (5) a tájvédelem; tájgondozás, tájtervezés, (6) a településfejlesztés.

Dr. Nagy József, a biológia tudomány kandidátusa, címzetes egyetemi docens, a Bükk-Mak LEADER Egyesület ügyvezetője a megújuló energiaforrások vidékfejlesztésben játszott lehetséges szerepét mutatta be a fenntartható fejlődés elméleti modelljébe ágyazva, egyesületük konkrét programja alapján. Innovációjuk alapja a MIKROVIRKA rendszerű „1 falu 1 MW” integráció. Térségükben - szinte példátlan módon – a korábbi LEADER+, majd a 2007-2013 közötti időszakra kiterjedő LEADER program forrásait sikerült az általuk stratégiai jelentőségű alternatív energiák részesedésének és a térségi szinten az önellátás növelésére fókuszálniuk. A vidékfejlesztés forrásai mellett a több ütemben megvalósuló elképzelések realizálásához környezetvédelmi forrásokat is felhasználnak

V.Németh Zsolt a Vidékfejlesztési minisztérium államtitkára a vidékfejlesztés megújuló koncepcióját és az ehhez igazodó intézményrendszert vázolta fel. Kitért a LEADER mozgalom szerveződésének eddigi visszasságaira és az európai LEADER alapelvekhez való visszatérés szükségességére és lehetséges lépéseire. A kormányzat célja valódi alulról szerveződő, átlátható méretű és funkciójú helyi csoportok megerősítése, a közreműködő szervezeti feladatok jelentős részétől a HACS-ok munkaszervezeteinek mentesítése, a korrupció megszüntetése.

Dr.Ódor Ferenc, Abaúj országgyűlési képviselője, korábban a Megyei Önkormányzat Elnöke, ill. a Csereháti Településszövetség Elnöke nyitotta meg a tanácskozás szünetében az Abaúji és Szikszói kistérségek helyi termékeiből összeállított bemutatót és a Miskolci Egyetem és a Szikszói kistérség között az LHH Programhoz kapcsolódva létrejött együttműködés keretében a Szikszói kistérség értékeiről elkészített poszter kiállítást. A bemutatott tejtermékeket, pék- és húsarukat, valamint pálinkákat és borokat a résztvevők meg is kóstolhatták. (A kiállított hat db poszter anyagát a szerzők az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetekben részletesebb változatban közlik.)

Dr. G. Fekete Éva geográfus, a Miskolci Egyetem Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézetének egyetemi docense az elméleti előadások sorát folytatva, előadásában a posztmodern értékeknek és a helyi terméknek a vidék megújulásában játszott szerepét fejtette ki. Az értékváltás sajátosságait összefoglalását követően két – még folyamatban lévő - kutatási eredményeibe engedett bepillantást. Az eddigi eredmények a vidéki térségekben a posztmodern értékek iránti fogékonyságra (annak a térségektől függően aktívabb vagy passzívabb válfajára) mutattak rá. A helyi termékek felmérése pedig a témában a kistérségi koordináció szükségességére és technikáira hívta fel a figyelmet.

Wächter Balázs, a A VitalPro Kft. vezető szakértője a területfejlesztés intézményrendszerének formálásához fogalmazott meg javaslatokat. Kiemelt figyelmet fordított a területpolitika paradigmaváltásának bemutatására, azon belül is az integrált fejlesztési programokba illeszkedő projektek szerepének felértékelődésére. Példaként Örkény község értékeken alapuló, integrált fejlesztése került bemutatásra.

A konferencia összesen mintegy 80 résztvevője – köztük a szikszói kistérség polgármesterei és kistérségi menedzserei, valamint az LHH és felsőoktatás programba bevont egyetemisták is - tudásban gyarapodtak, átvehető mintákkal, jó példákkal találkozhattak. A szervezők az előadóknak helyi termékekből összeállított ajándékkosárkával mondtak köszönetet.

G.Fekete Éva – Lipták Katalin